

ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจเลือกศึกษาวิชาชีพการพยาบาล
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาคเหนือตอนบน

INTENTIONS TO ENROLL IN THE NURSING PROFESSION AMONG SENIOR
HIGH SCHOOL STUDENTS IN THE UPPER NORTHERN REGION

สุวรรณี สร้อยสงค์*	ส.ด. (การพยาบาลสาธารณสุข)	Suwannee Sroisong*	Dr.P.H. (Public Health Nursing)
อังคณา เรือนก้อน*	พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่)	Angkhana Rueankon*	M.N.S. (Adult Nursing)
ดวงพร หุ่นตระกูล*	ปร.ด. (การพยาบาล)	Duangporn Hoontrakul*	Ph.D. (Nursing)
พรรณพิไล สุทธนะ**	พย.ม. (การพยาบาลศึกษา)	Phanphilai Sutthana**	M.N.S. (Educational Nursing)
ภณิธิรา เฟื่องทอง ***	พย.ม. (การบริหารการพยาบาล)	Panithiracha Fuongtong***	M.N.S. (Nursing Administration)
* วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช		Boromarajonani College of Nursing, Buddhachinaraj	
** วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี แพร่		Boromarajonani College of Nursing, Phrae	
*** วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรธานี		Boromarajonani College of Nursing, Udon Thani	

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจเลือกศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาคเหนือตอนบน จำนวน 500 คน คัดเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามส่วนบุคคล และแบบสอบถามความตั้งใจเลือกศึกษาวิชาชีพการพยาบาล ประกอบด้วย 7 ตอน คือ 1) ความเชื่อต่อวิชาชีพการพยาบาล 2) ความเชื่อที่ได้รับจากบุคคลที่มีสำคัญ 3) ความเชื่อต่อความสามารถของตน 4) เจตคติต่อวิชาชีพ 5) การคล้อยตามความเห็นของบุคคลที่มีความสำคัญ 6) การรับรู้ความสามารถของตนในการศึกษา และ 7) ความตั้งใจเลือกศึกษาวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งแต่ละด้านมีค่าความเชื่อมั่นแอลฟาครอนบาค เท่ากับ .771, .913, .720, .913, .649, .537, .576 ตามลำดับ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการศึกษาพบว่า

1. ปัจจัยเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล ความเชื่อต่อความสามารถของตน การรับรู้ความสามารถของตนในการศึกษาวิชาชีพ ความเชื่อต่อบุคคลที่มีความสำคัญ และความเชื่อต่อวิชาชีพการพยาบาล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจเลือกศึกษาวิชาชีพการพยาบาล มีค่า $r = .863, .605, .453, .356, .321$ ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และการคล้อยตามความคิดเห็นของบุคคลที่มีความสำคัญ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจเลือกศึกษาวิชาชีพการพยาบาล มีค่า $r = .100$ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

2. ตัวแปรที่ส่งผลต่อความตั้งใจเลือกศึกษาวิชาชีพการพยาบาลได้ดีที่สุด คือ เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล ($\beta = .863, p < .001$) ซึ่งตัวแปรนี้เพียงตัวแปรเดียวสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 74.50 ($R^2 = .745$, Adjusted $R^2 = .74$, $F = 1453.028$, $p < .001$)

จากผลการศึกษาดังนี้แสดงให้เห็นว่า เจตคติมีอิทธิพลต่อความตั้งใจเลือกศึกษาวิชาชีพการพยาบาล ดังนั้นวิทยาลัยพยาบาลและสถาบันพระบรมราชชนก ควรประชาสัมพันธ์และ/หรือจัดกิจกรรมโดยออกแบบวิธีการใหม่ ๆ ทันสมัยเพื่อให้นักเรียนมัธยมศึกษาตัดสินใจเข้าศึกษาต่อวิทยาลัยพยาบาล ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขมากขึ้น

Abstract

The purpose of this study was to predict the factors affecting on intentions to enroll in the nursing program among senior high school students in the upper northern region. Participants were selected using multi-stage sampling method. All data were collected from a set of 500 senior high school students at the schools located in the upper northern region. Data were analyzed descriptive method, the Pearson product-moment correlation coefficient and Stepwise-multiple regression correlation coefficient.

Research results showed that:

1. Independent factors: attitude toward nursing profession, beliefs on self behavioral control toward study nursing program, perceived behavioral control on normative norms and beliefs on nursing profession were significantly positive relate to intentions to enroll in the nursing program ($r=.771, .913, .720, .913, 649, .537, .576$ respectively) at $p\text{-value} < .01$ level. Furthermore, inclination of subjective norms on nursing profession was significantly low positive relate to intentions to enroll in the nursing program ($r=.100$) at $p\text{-value} < .05$ level.

2. The strongest predictor was attitude toward nursing profession ($\beta =.863, p<.001$). It was significantly affected to intentions to enroll in the nursing program and predicted intentions to enroll in the nursing program at 74.50 percent ($R^2 = .745$, Adjusted $R^2 =.74$, $F = 1453.028$, $p < .001$)

The study showed that intentions influenced to enroll in the nursing program. Thus, nursing colleges in Praboromarajchanok Institute for Health Workforce Development should be created update activities to enhance the positive attitude and image of the institute in order to increasingly a number of the students for study in the nursing program.

คำสำคัญ:	Keywords:
ความตั้งใจเลือกศึกษาวิชาชีพการพยาบาล	Intentions to enroll in the Nursing Profession
เจตคติ	Attitude
ความเชื่อ	Beliefs
ความสามารถของตน	Self behavioral control
การคล้อยตามบุคคลสำคัญ	Normative norms
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่6	Senior high school students

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยกำลังเผชิญปัญหาความท้าทายทั้งประเด็นโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (Non-Communicable diseases: NCD) และจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น ซึ่งแต่ละปีจะมีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นปีละ 5 แสนคน และในปี พ.ศ. 2568 ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์จะมีผู้สูงอายุถึง 14.4 ล้านคน หรือเกินร้อยละ 20 ของประชากร หรือในทุก 5 คน ของประชากรจะมีผู้สูงอายุ 1 คน¹ อีกทั้งพบว่าประชากรไทยเป็นโรคกลุ่มโรคเรื้อรังประมาณ 14 ล้านคน ผู้เสียชีวิตจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรังถึงร้อยละ 75 หรือประมาณ 320,000 คนต่อปี หรืออัตราการตายด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังชั่วโมงละ 37 คน จากสถานการณ์ดังกล่าวเป็นภาระรายจ่ายภาครัฐด้านสุขภาพที่เพิ่มขึ้นและเกิดผลกระทบสำคัญต่อระบบสุขภาพ²

พยาบาลถือเป็นกำลังหลักของระบบบริการสุขภาพและการพัฒนาสุขภาพของประชาชน แต่ปัจจุบันวิชาชีพพยาบาลกำลังประสบปัญหาขาดแคลนกำลังคน เนื่องจากความต้องการด้านสุขภาพของประชาชนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและพยาบาลลาออกจากระบบสุขภาพ โดยเฉพาะกระทรวงสาธารณสุขขาดแคลนพยาบาลประมาณ 31,250 คน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อให้บริการสุขภาพประชาชน³ อย่างไรก็ตามเกณฑ์ควรมีอัตราส่วนพยาบาล 1 คน ต่อ 400 ประชากร เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสุขภาพอย่างมีคุณภาพ มีความปลอดภัยในชีวิตและลดค่าใช้จ่ายในการรักษา⁴⁻⁵

รัฐบาลจึงมีนโยบายให้สถาบันการศึกษาภาครัฐผลิตพยาบาลวิชาชีพระดับปริญญาตรี ให้เพียงพอกับจำนวนประชากร โดยวางแผนการเพิ่มการผลิตพยาบาลวิชาชีพจากเดิมผลิต 6,000 คนต่อปี เพิ่มอีก 2,320 คน ต่อปีหรืออย่างน้อย 8,000 คนต่อปี เพื่อตอบสนองความต้องการพยาบาลของประเทศ³⁻⁴ แต่อย่างไรก็ตามปัจจุบันมีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เข้าเรียนต่อระดับอุดมศึกษาเพียง 300,000 คน ซึ่งแตกต่างจากในอดีตที่มีนักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มากกว่า 1,000,000 คน เข้าเรียนระดับอุดมศึกษา⁶ จึงส่งผลกระทบต่อจำนวนนักเรียนที่จะเข้าเรียนพยาบาลมีจำนวนลดลง

สำหรับการผลิตพยาบาลระดับปริญญาตรีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข มีการกำหนดคุณสมบัติ คือ สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สายวิทยาศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ มีผลการเรียนตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 2.00 และมี GPA วิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ไม่น้อยกว่า 2.00 ส่วนคุณสมบัติทั่วไป คือ ภูมิลำเนาตามทะเบียนบ้านในพื้นที่ในจังหวัดที่มีโควตาให้เข้าศึกษา เพื่อเป็นการให้ผู้สำเร็จการศึกษาได้กลับมาทำงานในภูมิลำเนาของตน⁷

การที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจะตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะเป็นการวางแผนเลือกอนาคตในประกอบอาชีพ หากเลือกเรียนเหมาะสมกับความสามารถของตนย่อมก่อให้เกิดความสุขในการทำงาน⁶ ในการเลือกศึกษาต่อควรพิจารณาว่าตนเองมีความเชื่อ ความชอบ ค่านิยม ความสนใจ ความถนัดและบุคลิกภาพเหมาะสมกับการประกอบอาชีพที่จะเลือกเรียนหรือไม่ ซึ่งครูและผู้ปกครองเป็นบุคคลสำหรับที่จะสนับสนุนให้นักเรียนเข้าใจตนเองและเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพของตน นอกจากนี้การเลือกศึกษาต่อนักเรียนและผู้ปกครองมักคำนึงถึงการมีงานทำภายหลังสำเร็จการศึกษา^{7,8}

ไอเซ็น และฟิชเบิน (Ajzen & Fishbein) นักจิตวิทยาได้พัฒนาทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned Action)⁹ โดยมีข้อตกลงว่า พฤติกรรมของบุคคลถูกกำหนดมาจากความตั้งใจที่จะกระทำหรือแสดงพฤติกรรม (behavioral intention) ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ เจตคติของบุคคลต่อพฤติกรรม (attitude toward the behavior) การคล้อยตามบุคคลที่มีความสำคัญ (subjective norm) และการรับรู้ในความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรม (Perceived behavioral control) และต่อมาทฤษฎีนี้เปลี่ยนชื่อเป็น “ทฤษฎีการกระทำพฤติกรรมตามแผน” (The Theory Planned Behavior: TPB) ภายใต้อาสาเชื่อว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมคือ เจตคติและอิทธิพลจากบุคคลที่อยู่รอบข้าง โดยเจตคติของบุคคลประกอบด้วย ความเชื่อของบุคคลทั้งจากประสบการณ์และการได้รับข้อมูลจากบุคคลอื่น หากบุคคลเชื่อจะทำให้คล้อยตามบุคคลอื่น ซึ่งบุคคลสำคัญ ได้แก่ บิดา มารดา เพื่อนสนิท เป็นต้น เจตคติของบุคคลมนุษย์มีเหตุผลและจะเกิดขึ้นก่อนการตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นๆ ดังนั้นความตั้งใจที่จะแสดงพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับ ความเชื่อ (belief) เจตคติ (attitude) การคล้อยตามความคิดเห็นของบุคคลที่มีความสำคัญต่อตน (subjective norm) การรับรู้ในความสามารถ/การควบคุมพฤติกรรม (perceived behavioral control)

จากการศึกษามัธยมศึกษา เหมชะญาติ, รัชชนก ลิทธิเวช และศุภกิจ เณลิมกิตติชัย¹⁰ พบว่า เจตคติเป็นปัจจัยสำคัญต่อความตั้งใจเลือกศึกษาวิชาชีพการพยาบาล รองลงมาคือ การรับรู้ถึงความสามารถในการเรียน ซึ่งคล้ายคลึง

กับการศึกษาของรุ่งศรี แสงแก้วศรี¹¹ พบว่าเจตคติทางบวกร่วมกับแรงจูงใจจากกลุ่มบุคคลสำคัญ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อคณะพยาบาลศาสตร์ ขณะที่การศึกษาของนางลักขณ์ สุวิสิษฐ์ และศรีนรินทร์ วัฒนธรรณ¹² พบว่า ครู อาจารย์ และผู้ปกครองมีส่วนสนับสนุนให้คำแนะนำแก่นักเรียนในการเลือกเรียนพยาบาล โดยเฉพาะ บิดา-มารดา เป็นกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลที่สุดต่อการตัดสินใจเลือกเรียนพยาบาล เพราะบิดา-มารดา คาดหวังให้บุตรหลานดูแลเมื่อยามเจ็บป่วย

ปัจจุบันมีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เข้าเรียนต่อระดับอุดมศึกษาลดลง⁶ ส่งผลให้จำนวนนักเรียนเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาลลดลง อีกทั้งเกิดภาวะขาดแคลนพยาบาลวิชาชีพ ร่วมกับปัญหาสุขภาพประชาชนเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังเพิ่มขึ้นและสังคมกำลังการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยเฉพาะพื้นที่ในภาคเหนือมีประชากรสูงอายุมากที่สุดถึงร้อยละ 22 รองลงมา คือ ภาคกลางร้อยละ 20 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 17 และภาคใต้ร้อยละ 16 ตามลำดับ ผู้สูงอายุมีปัญหาโรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน และมีปัญหาสุขภาพอื่น ๆ¹⁻²

จากแนวคิดทฤษฎีและเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งเป็นอาจารย์วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข เห็นถึงความจำเป็นในการจัดการรับมือกับกับปัญหาดังกล่าว ด้วยการจำนวนผู้สมัครสอบเข้าพยาบาลเพื่อเพิ่มผลิตจำนวนพยาบาลอย่างเพียงพอ อันจะนำไปสู่การดูแลสุขภาพและส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ ผู้วิจัยจึงนำทฤษฎีการกระทำพฤติกรรมตามแผนมาใช้อธิบายตัวแปรปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อจะได้ข้อมูลนำไปพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตัดสินใจเลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาลเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ความเชื่อต่อวิชาชีพการพยาบาล ความเชื่อต่อบุคคลที่มีความสำคัญ ความเชื่อต่อความสามารถของตนฯ เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล การคล้อยตามความคิดเห็นของบุคคลที่มีความสำคัญ การรับรู้ความสามารถของตนฯ และความตั้งใจเลือกศึกษาวิชาชีพการพยาบาล

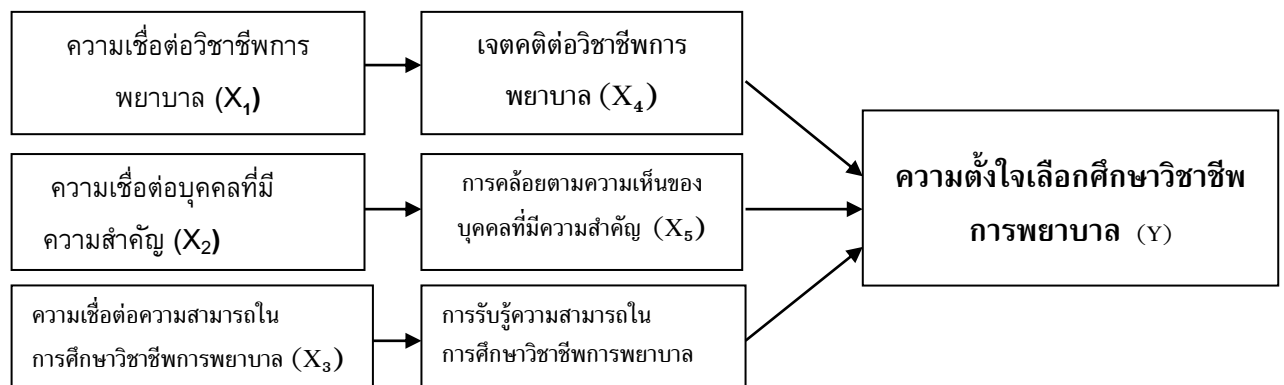
2. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจเลือกศึกษาวิชาชีพการพยาบาล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาคเหนือตอนบน

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ทฤษฎีการกระทำตามเหตุผล (Theory of Reasoned Action) เชื่อว่าพฤติกรรมของบุคคลถูกกำหนดมาจากความตั้งใจ ๆ เกิดขึ้นก่อนพฤติกรรม และเป็นตัวทำนายการเกิดพฤติกรรมของบุคคล ความตั้งใจจะผ่านกระบวนการความคิด (cognitive) ความตั้งใจประกอบด้วย เจตคติ การคล้อยตามบุคคลที่มีความสำคัญกับตน (subjective norm) และการรับรู้ที่จะควบคุมพฤติกรรม (Perceived behavioral control) ซึ่งต่อมา ไอเชก ไอเซ็น (Icek Ajzen)⁹ ได้พัฒนาเป็น ทฤษฎีการกระทำพฤติกรรมตามแผน (The Theory Planned Behavior: TPB) ภายใต้ความเชื่อว่า มนุษย์มีเหตุผลและ บุคคลจะพิจารณาถึงผลของการกระทำที่จะเกิดขึ้นก่อนการตัดสินใจจะกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ และเชื่อว่าความตั้งใจของบุคคลเกี่ยวข้องกับความเชื่อที่จะกระทำพฤติกรรม (behavioral beliefs) ความเชื่อที่ได้รับจากบุคคลที่มีความสำคัญ (normative beliefs) และความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถของตน (control beliefs)⁹

ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีดังกล่าวมาใช้เป็นกรอบการศึกษาครั้งนี้ เพราะเชื่อว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ตั้งใจเลือกศึกษาวิชาชีพการพยาบาลนั้น มีปัจจัยมาจากมี 1) ความเชื่อต่อวิชาชีพการพยาบาล 2) ความเชื่อที่ได้รับจากบุคคลที่มีความสำคัญ 3) ความเชื่อในความสามารถของตนฯ 4) คล้อยตามความเห็นของบุคคลที่มีความสำคัญ

ได้แก่ บิดา มารดา ครูแนะแนว เป็นต้น 5) การรับรู้ความสามารถของตนฯ และ 6) เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาล ดังแสดงในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจเลือกศึกษาวิชาชีพการพยาบาล

วัสดุและวิธีการศึกษา (Methods)

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจเลือกศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาคเหนือตอนบน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 สายวิทยาศาสตร์ หรือ วิทยาศาสตร์-คณิต ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคเหนือ 8 จังหวัด ได้แก่ แพร่ น่าน ลำพูน ลำปาง พะเยา เชียงราย เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน

กลุ่มตัวอย่างมีคุณสมบัติ ดังนี้ (1) นักเรียนซึ่งกำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สายวิทยาศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ (2) มีผลการเรียน (GPA) ใน 5 ภาคการศึกษา มากกว่า 2.00 (3) มีผลการเรียน GPA วิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ใน 5 ภาคการศึกษา ไม่น้อยกว่า 2.00

การคัดเลือกโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยสุ่มหลายขั้นตอน ดังนี้ (1) จับนลากเลือกจังหวัด สุ่มได้ 6 จังหวัด คือ แพร่ น่าน ลำพูน พะเยา เชียงราย และเชียงใหม่ (2) สุ่มเลือกโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา (สพม.) ทั้ง 6 จังหวัด ซึ่งเปิดสอนสายวิทยาศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ โดยแบ่งโรงเรียนตามขนาด (3) แบ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามขนาดโรงเรียน คือ โรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่พิเศษ 3 แห่ง ๆ ละ 60 คน เท่ากับ 180 คน 2) โรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่ 3 แห่ง ๆ ละ 50 คน เท่ากับ 150 คน และ 3) โรงเรียนมัธยมขนาดกลาง 8 แห่ง ๆ ละ 25 คน เท่ากับ 200 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 530 คน (ผู้วิจัยไม่ได้คัดเลือกโรงเรียนขนาดเล็ก เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กจะเปิดสอนแผนการเรียนคณิตศาสตร์-ภาษาอังกฤษ หรือภาษาจีน)

การคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามข้อตกลงของการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยใช้สูตรดังนี้

$$\geq 50 + 80 m \text{ (} m = \text{จำนวนตัวแปรทำนาย มี 6 ตัวแปร)}^{13}$$

กลุ่มตัวอย่างจึงควรมากกว่าหรือเท่ากับ 530 คน เพื่อป้องกันการสูญหายของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงเพิ่มกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 5 เท่ากับ 27 คน ดังนั้นจึงปรับขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 557 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ คะแนนเฉลี่ยสะสม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความตั้งใจเลือกศึกษาวิชาชีพการพยาบาล ของ ดร.มณฑา เหมชะญาติ และคณะ¹¹ ซึ่งแบบสอบถามนี้สร้างตามทฤษฎีการกระทำพฤติกรรมตามแผน และการวัดเจตคติของ ออสกู๊ด (Osgood) เป็นลักษณะซีแมนติคดิฟเฟอเรนเชียล (semantic differential scale) มีจำนวน 58 ข้อ แบ่งเป็น 7 ตอน คือ (1) ความเชื่อต่อวิชาชีพการพยาบาล จำนวน 20 ข้อ (2) ความเชื่อต่อคนที่มีความสำคัญ จำนวน 14 ข้อ (3) ความเชื่อต่อความสามารถในการศึกษา จำนวน 10 ข้อ (4) เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล จำนวน 5 ข้อ (5) การคล้อยตามความคิดเห็นของบุคคลที่มีความสำคัญ จำนวน 3 ข้อ (6) การรับรู้ความสามารถในการศึกษา จำนวน 3 ข้อ และ (7) ความตั้งใจศึกษาวิชาชีพการพยาบาล จำนวน 3 ข้อ

กำหนดคะแนนรายข้อ โดยทัศนคติหรือความคิดเห็นด้านบวกมีค่าคะแนนเป็น 3, 2, 1 คะแนน กึ่งกลางมีค่าคะแนนเป็น 0 และทัศนคติหรือความคิดเห็นด้านลบมีค่าคะแนนเป็น -1, -2, -3 คะแนน ดังนี้

1. ถ้าท่านมีงานทำ นั้นเป็นสิ่งที่.....

ดี	3	2	1	0	-1	-2	-3	ไม่ดี
	อย่างมาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ไม่ใช่ทั้งดี หรือไม่ดี	เล็กน้อย	ปานกลาง	อย่างมาก	

2. ถ้าท่านมีความรู้ความสามารถด้านการรักษาพยาบาล นั้นเป็นสิ่งที่....

ดี	3	2	1	0	-1	-2	-3	ไม่ดี
	อย่างมาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ไม่ใช่ทั้งดี หรือไม่ดี	เล็กน้อย	ปานกลาง	อย่างมาก	

2. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มประชากร จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของอัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha reliability) ดังนี้ (1) ความเชื่อต่อวิชาชีพการพยาบาล มีค่าความเชื่อมั่น = .771 (2) ความเชื่อต่อคนที่มีความสำคัญมีค่าความเชื่อมั่น = .913 (3) ความเชื่อต่อความสามารถในการศึกษา มีค่าความเชื่อมั่น = .720 (4) เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล มีค่าความเชื่อมั่น = .913 (5) การคล้อยตามความคิดเห็นของบุคคลที่มีความสำคัญมีค่าความเชื่อมั่น = .649 (6) การรับรู้ความสามารถในการศึกษามีค่าความเชื่อมั่น = .537 และ (7) ความตั้งใจศึกษาวิชาชีพการศึกษามีค่าความเชื่อมั่น = .576 ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ = .940

การเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือนธันวาคม 2556 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2557 โดยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล จากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี แพร่ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) เขตภาคเหนือบน ซึ่งผู้วิจัยได้ติดต่ออาจารย์แนะแนวให้ช่วยแจกแบบสอบถามจำนวน 557 คน ได้รับคืนและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 500 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.77

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยและ/หรืออาจารย์แนะแนวชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย อธิบายประโยชน์ของการศึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมวิจัยซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ การปฏิเสธเข้าร่วมวิจัยจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ร่วมวิจัยทั้งสิ้น ข้อมูลจะถูกเก็บเป็นความลับ และผลการวิจัยจะนำเสนอเป็นภาพรวม

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ข้อมูลส่วนบุคคล ใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลายตัว โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product

Movement Correlation Coefficient) และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจเลือกศึกษาวิชาชีพการพยาบาล โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน(Stepwise-Multiple Regression Correlation Coefficient)

ผลการศึกษา (Results)

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวน 500 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงร้อยละ 81.80 (409 คน) เป็นผู้ชายร้อยละ 18.20 (91 คน) ส่วนใหญ่ อายุ 17 ปี ร้อยละ 55.20 (276 คน) และมีผลการเรียนคะแนนเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 3.30-4.00 ร้อยละ 50.50 (254 คน)

2. ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจเลือกศึกษาวิชาชีพการพยาบาล (Y) กับความเชื่อต่อวิชาชีพฯ (X_1) ความเชื่อต่อบุคคลที่มีความสำคัญ (X_2) ความเชื่อต่อความสามารถของตนฯ (X_3) เจตคติต่อวิชาชีพฯ (X_4) การคล้อยตามความคิดเห็นของบุคคลที่มีความสำคัญ (X_5) และการรับรู้ความสามารถของตนฯ (X_6) พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก มีค่า $r = .321, .356, .605, .863, .100, .453$ ตามลำดับ โดยตัวแปรที่มีค่าสหสัมพันธ์สูงสุด คือ เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล ($r = .863, p < .01$) รองลงมา คือ ความเชื่อต่อความสามารถของตนฯ ($r = .605, p < .01$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (n=500)

ตัวแปร	ความตั้งใจเลือกศึกษาวิชาชีพการพยาบาล (Y)	
	Correlation coefficient (r)	p-value
ความเชื่อต่อวิชาชีพการพยาบาล (X_1)	.321**	.001
ความเชื่อต่อคนที่มีความสำคัญ (X_2)	.356**	.001
ความเชื่อต่อความสามารถของตนฯ (X_3)	.605**	.001
เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล (X_4)	.863**	.001
การคล้อยตามความเห็นของบุคคลที่มีความสำคัญ (X_5)	.100*	.025
การรับรู้ความสามารถของตนในการศึกษาวิชาชีพฯ (X_6)	.453**	.001

** $p < .01$, * $p < .05$

3. ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจเลือกศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ปัจจัยทำนายตัวแปรตามที่ดีที่สุด คือ เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล ($\beta = .863, p = .001$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทำนายหรือพยากรณ์ได้ร้อยละ 74.50 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 วิเคราะห์ด้วยสถิติถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) เพื่อหาปัจจัยทำนายที่ดีที่สุด (n=500)

ตัวแปร	B	SE	β	t	p
เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล	.607	.016	.863	38.119	.001
Constant	-1.209	.145		-8.366	.001

$R^2 = .745$, Adjusted $R^2 = .744$, $F = 1453.028$, $p < .01$

จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนสามารถนำมาสร้างเป็นสมการในรูปแบบคะแนนดิบ ได้ดังนี้

Y (ความตั้งใจเลือกศึกษาวิชาชีพการพยาบาล) = $-1.209 + .607$ (เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล)
สมการถดถอยในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน คือ
 Z (ความตั้งใจเลือกศึกษาวิชาชีพการพยาบาล) = $.863$ (เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล)

วิจารณ์ (Discussion)

จากข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ความเชื่อต่อวิชาชีพ^๑ (X_1) ความเชื่อต่อบุคคลที่มีความสำคัญ (X_2) ความเชื่อต่อความสามารถของตน^๑ (X_3) เจตคติต่อวิชาชีพ^๑ (X_4) การคล้อยตามความคิดเห็นของบุคคลที่มีความสำคัญ (X_5) และการรับรู้ความสามารถของตน^๑ (X_6) กับความตั้งใจเลือกศึกษาวิชาชีพการพยาบาล (Y) พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวก สอดคล้องกับทฤษฎีการกระทำพฤติกรรมตามแผน (The Theory Planned Behavior)^๑ ที่ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ และอธิบายได้ว่านักเรียนเลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล เนื่องจากตนเองมีความเชื่อ การรับรู้ และเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาล ได้รับการสนับสนุนจากบุคคลที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะพยาบาลเป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีความเสียสละ มีงานทำภายหลังจบการศึกษา จึงเป็นแรงจูงใจที่ทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาเลือกที่จะเรียนวิชาชีพการพยาบาล^{14,15} อีกทั้งการตัดสินใจเลือกกระทำพฤติกรรมใด ๆ บุคคลมักได้รับคำชี้แนะ การชักจูงจากบุคคลที่เป็นแบบอย่างหรือบุคคลที่มีความสำคัญกับตน^๑ นอกจากนี้การจะเลือกตัดสินใจกระทำสิ่งใด บุคคลจะรับรู้ว่าตนเองมีความสามารถเพียงใด⁸⁻⁹ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของรุ่งศรี แสงแก้วศรี¹² พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่คิดว่าตนเองมีความรู้ ความสามารถในการเรียนพยาบาล เชื่อมั่นในความสามารถของตน จึงจะตัดสินใจเลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล

จากข้อค้นพบที่ได้ตามวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจเลือกศึกษาวิชาชีพการพยาบาล ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า ปัจจัยที่ทำนายได้ดีที่สุดคือ เจตคติต่อวิชาชีพ^๑ โดยปัจจัยนี้เพียงปัจจัยเดียวสามารถทำนายความตั้งใจเลือกศึกษาวิชาชีพการพยาบาล ได้ร้อยละ 75.00 ทั้งนี้อธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งเจตคติเป็นความเชื่อและการเรียนรู้จากประสบการณ์¹⁶ การมีเจตคติที่ดีเกี่ยวข้องกับค่านิยมสังคม ได้แก่ ความมีเกียรติของวิชาชีพ ภาพพจน์ของวิชาชีพ การยกย่องและการยอมรับจากสังคม และด้านลักษณะของวิชาชีพพยาบาลเป็นอาชีพที่มีความมั่นคง^{12,14} สอดคล้องกับการศึกษาของ ปณิธาน วัฒนพานิชกิจ และ ภาวรรณ พันธุ์โพธิ์โรจน์¹⁵ พบว่า ผู้ที่เข้าศึกษาวิชาชีพการพยาบาลมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาล เนื่องจากวิชาชีพการพยาบาลเป็นอาชีพ ที่ทำงานทำภายหลังสำเร็จการศึกษามีงานทำแน่นอน เป็นอาชีพที่มั่นคง เป็นอาชีพที่มีความเสียสละ และมีคุณค่าทางสังคม และการศึกษาของของรุ่งศรี แสงแก้วศรี¹¹ พบว่า การตัดสินใจเลือกศึกษาต่อคณะพยาบาลศาสตร์ของนักเรียนมัธยมปลาย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติทางบวก บุคคลที่มีเจตคติที่ดีจะมีความตั้งใจกระทำพฤติกรรมและนำไปสู่ความสำเร็จในการกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ¹⁶

ข้อเสนอแนะ (Suggestion)

เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ทำนายได้ดีที่สุดคือ เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล ดังนั้นวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ในสังกัดภาคเหนือตอนบน กระทรวงสาธารณสุข สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการวิจัยเพื่อส่งเสริมเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล และจัดกิจกรรมหรือจัดทำสื่อในการให้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับวิชาชีพการพยาบาลให้กับนักเรียน บิดา-มารดา และครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนตัดสินใจเลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาลมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล ได้แก่ การแนะแนว สื่อสารมวลชนที่มีทันสมัยในการให้ข้อมูลข่าวสาร ความก้าวหน้าของอาชีพ เพื่อให้ครอบคลุมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม อีกทั้งอาจใช้คำถามปลายเปิดเพื่อช่วยให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ ดร.มณฑา เหมชะญาติ ที่กรุณาอนุญาตให้ใช้เครื่องมือในการศึกษา นอกจากนี้ขอขอบคุณคุณสุภาภรณ์ คำวงศ์ ที่ช่วยประสานงานกับโรงเรียนต่าง ๆ และบันทึกข้อมูลของการวิจัยจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี และขอบคุณผู้ร่วมวิจัยทุกท่านที่ตอบแบบสอบถามในการศึกษาครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง (References)

1. ปราโมทย์ ประสาทกุล. สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย ปี พ.ศ.2560. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา; 2561.
2. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ. กลุ่มโรคเรื้อรัง (NCD). [อินเทอร์เน็ต]. 2561. [เข้าถึงเมื่อ 25 ธันวาคม 2561]. เข้าถึงได้จาก <http://www.thaihealth.or.th/microsite/categories/5/ncds/2/173/176>
3. วิจิตร ศรีสุพรรณ และ กฤษดา แสงดี. ข้อเสนอเชิงนโยบายในการแก้ปัญหาการขาดแคลนพยาบาลวิชาชีพในประเทศไทย. วารสารสภาการพยาบาล 2555; 27(1): 5-12.
4. ชลาลักษณ์ สิริภักดีกาญจน์ และเบญจมาศ บุญรับพ่าย. การพัฒนาบัณฑิตวิชาชีพทางการพยาบาล. วารสารพยาบาลทหารบก 2557; 15(3): 75-80.
5. Needleman, J., Buerhaus, P. Mattke, S., Mattke, M., Stewart, & K. Zelevinsky. Nurse-staffing level and the quality of care in hospitals. N Eng J Med 2002; 346(22): 1715-22.
6. _____. การพัฒนาระบบการแนะแนวโลกของงานอาชีพนักเรียนไทยยุค Thailand 4.0. [อินเทอร์เน็ต]. 2560. [เข้าถึงเมื่อ 25 ธันวาคม 2561]. เข้าถึงได้จาก <https://www.slideshare.net/cchatpong/thailand-40-84872581>
7. สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาหลักสูตรต่าง ๆ ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ปีการศึกษา 2560. นนทบุรี: กลุ่มพัฒนาการศึกษาสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข; 2560.
8. ศศิวิมล เกลียวทอง. ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal 2013; 6(3): 443-60.
9. Ajzen, J. The Theory of Planned Behavior. Organizational Behavior and Human Decision Process, 1991; 50(2): 179-211.
10. มณฑา เหมชะญาติ, รัชชนก สิทธิเวช และศุภกิจ เณลิมกิตติชัย. การเปรียบเทียบความตั้งใจและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเลือกศึกษาวิชาชีพการพยาบาลของนักเรียนมัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 6 ในเขตภาคตะวันออก ในปีการศึกษา 2547 กับปีการศึกษา 2553. วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี 2554; 22(2): 28-49.
11. รุ่งศรี แสงแก้วศรี. ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติกลุ่มอ้างอิงต่อวิชาชีพพยาบาลกับการเลือกเรียนในคณะ

- พยาบาลศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือตอนล่าง. วารสารสวนปรง 2550; 22(2): 34-42.
12. นงลักษณ์ สุวิสิษฐ์ และศรินรัตน์ วัฒนธนนันท์. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกสมัครเข้าศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์. ที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย (ปอมท.). [เข้าถึงเมื่อ 15 พฤษภาคม 2560] เข้าถึงได้จาก: http://app.eng.ubu.ac.th/~ubusenate/news_file/cufst_19.pdf
13. Tabachnick, BG. & Fidell, L.S. Using multivariate statistics (5th ed.). Boston: Pearson; 2007.
14. อมรรัตน์ ศรีคำสุข โชโตะ, วิภาพร วรหาญ และวิพร เสนารักษ์. ความสุขของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ 2554; 34(2): 70-78.
15. ปณิธาน วัฒนพานิชกิจ และภาวรรณ พันธุ์ไพโรจน์. การประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ปทุมธานี: มปป.; 2551.
16. Ajzen, I, & Cote NG. Attitude and the prediction of behavior. In: Crano WD, & Prislín R, (Eds.). Attitudes and attitude change. NY: Psychology press; 2008. p. 289-311.